

Maurice de Vlaminck:
Restaurant de la Machine à Bougival

45.

PERLROTT CSABA VILMOS (1880-1955)

Verőfényes udvar Nagybányán, 1908

Olaj, vászon, 100x93 cm

Jelezve jobbra lent: Perlrott Csaba

Kezdő ár: 34 000 000 Ft / 113 333 EUR

Becsérték: 55 000 000 – 75 000 000 Ft

Estimated value: 183 333 – 250 000 EUR

AUKCIONÁLVA:

- Mű-Terem Galéria 1. árverés, 88. tétel

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- Perlrott-Csaba Vilmos (1880–1955) kiállítás.
Mű-Terem Galéria, Budapest, 1998. június 19 – július 4. címlap és 4. oldal
- Vadak/Fauves. Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904 – 1914.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. március 21 – július 30. katalógus: 199.
- Fauves Hongrois, 1904 – 1914.
Musée d'art moderne de Céret, 21 juin – 23 octobre 2008; Musée départementale Matisse, Le Cateau-Cambrésis, 26 octobre 2008 – 22 février 2009; Fauves Hongrois (1904 – 1914): la leçon de Matisse, Musée des Beaux Arts de Dijon, 14 mars – 15 juin 2009. Cat. 170.
- Best of Mű-Terem. Virág Judit Galéria, Budapest, 2007. 68–69. oldal.
- A 121 legszebb magyar festmény. Virág Judit Galéria, Budapest, 2009. 71. oldal

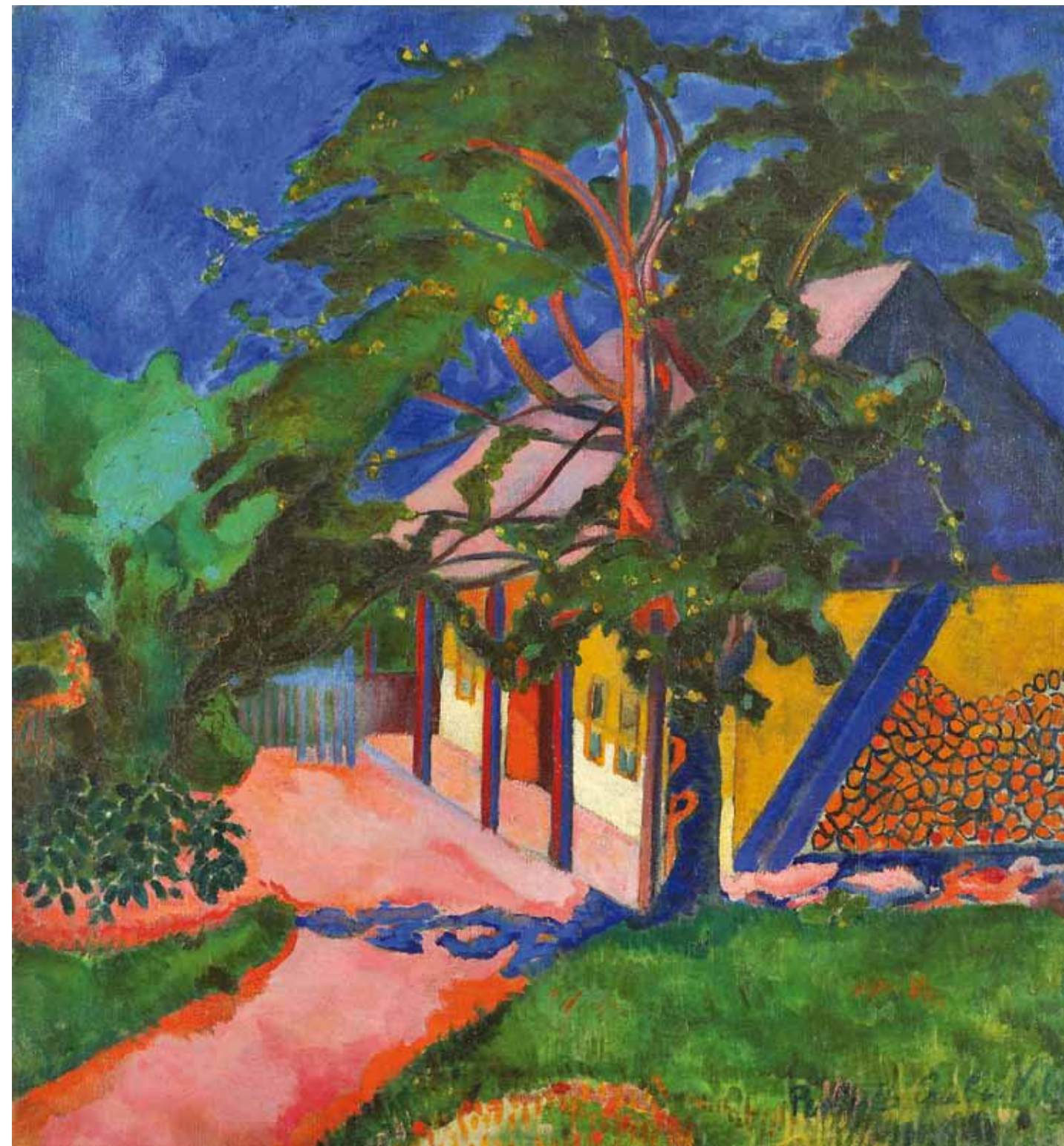
REPRODUKÁLVA:

- Nagybánya képekben. Szerk. Szücs György. Nagybánya, 2009. 47. oldal

PERLROTT, A MAGYAR FAUVE

A magyar fauvizmus kutatásának egyik leglátványosabb eredményei közé tartozik Perlrott-Csaba Vilmos festészetének megismerése. Mondhatni a szemünk előtt bon-takozott ki egy korábban alig ismert, inkább periferikusként számon tartott festő gaz-dag, a magyar modernizmus történetében megkerülhetetlen életműve.

Bár az "apprenti fauve" (a fauve növendék) címet Berény Róbert viseli, Perlrott nem kevésbé érdemelné meg ezt a megtisztelő pozíciót, hiszen 1907-től jelen volt a párizsi fauve mesterek környezetében, egyike volt a Matisse Akadémia első növendékeinek, Matisse mellett ismerte Deraint, Braque-ot, Picassot, ráadásul megfestette a sajátos vonásokat hordozó magyar fauve festészet egyik emblemikus képét, amely nem más, mint a jelen elemzés tárgyát képező *Verőfényes udvar Nagybányán*. De lássuk előbb a kép keletkezésének előzményeit, illetve azt a tágabb művészeti környezetet, amelyben létrejöhetett.

André Derain: Hyde Park, 1905 körül

PÁRIZS ÉS NAGYBÁNYA KÖZÖTT

Perlrott 1906. december 4-én érkezett Párizsba, ahol kezdetben a Julian Akadémián, az Académie de la Grande Chaumière-en, 1907 ősztől pedig néhány hónapig az Académie Colarossiban dolgozott. Feltehetően már 1906 decemberében eljutott Leo és Gertrude Stein szalonjába, ahol kapcsolatba került az avantgárd fent említett mestereivel. 1907–1908 fordulóján, amikor a körülötte csoportosuló fiatalok igényének eleget téve Matisse elindította saját festőiskoláját, már sem ő, sem a többiek nem festettek fauve képeket. A művészettörténet egyik leglátványosabb, egyben legrövidebb stílusirányzata, a fauvizmus 1905–1907 között töltötte meg lobogó vásznnal Párizs avantgárd kiállítóhelyeinek falait. A mesterek azonban gyorsan váltottak, és érdeklődésük, részben Cézanne hatására, visszatért a térkonstrukció kérdéseire vagy egy új, dekoratív nyelvezet kidolgozása felé fordult. Perlrott és a Matisse iskolában tanuló fiatalok számára azonban, részben mert az ugyanebben megismert Gauguin-hatással is egybecsengett, irányadóak maradtak a vezető mesterek korábbi, fauve vagy protofauve képei.

A többi magyarhoz hasonlóan Perlrott is rendszeresen haza járt nyaranta Nagybányára. Így 1907-ben, 1908-ban és 1909-ben is a művésztelepen töltötte a nyári hónapokat. Ennek köszönhetően láthatta egyébként Gauguin Budapesten kiállított képeit 1907 májusában a Nemzeti Szalonban, miután az anyag szélesebb körű bemutatását a Salon d'Automne-ban, 1906 ősztől lekéste. Gauguin festészetének hatása azonnal megmutatkozott Perlrott nyári vásznain, amelyek miközben átvették Gauguin koloritját és követték dekoratív formáit, fokozottan őrizték e formák térbeliségét is. Éppen ezért gondolhatjuk ma azt, hogy az inkább Matisse, mint Gauguin hatását jelző *Verőfényes udvar Nagybányán* a korábbi datálással ellentétben, nem 1907-ben, hanem 1908-ban, esetleg 1909-ben keletkezett.

MIÉRT KÉSŐBB?

A képet a korábbi szakirodalom az 1907-es Gauguin-kiállítás élményéhez kötötte és nem teljesen ok nélkül, hiszen színhasználata vitathatatlanul emlékeztet Gauguin Tahitin festett képeire. Ugyanakkor több vonatkozásban különbö-

zik is azoktól, és inkább Matisse egyes 1905–1906 között keletkezett képeinek ismeretére utal. Első helyen említhető eltérés a Gauguinnél megszokott kontúrok hiánya, minek következtében a kép egész felülete azonos plasztikai értékkel bír. Bár egy tájképet látunk, és a különböző tájképi elemeket (ház, domb, farakás a ház oldalában, fák, ég, stb.) felismerhetők, az ezeket jelölő színfoltok úgy fonódnak egymásba, mint egy szövött kárpit színmezői. Ez különbözik Perlrott ismert, 1907-ben festett képeinek látásmódjától, miközben olyan Matisse képekre emlékeztet, mint az 1905-ben festett *La Moulade* (magántulajdon), a *Pastorale* (Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris), vagy a legismertebb *Le bonheur de vivre* (Barnes Foundation, Merion PA). A magyar Vadak képei közül Ziffer Sándor két, ugyancsak 1908-ban festett képe (*Régi nagybányai híd*, *Vörös kapubejáró*), illetve Tihanyi Lajos *Pont Saint-Michel* című munkája említhető. A Matisse-élmény, Matisse képeinek közeli ismerete és hatása azonban jobbára 1908-ban figyelhető meg a telente Párizsban dolgozó neós festőknél. Így akár "Matisse-évek" is nevezhetjük 1908-at, melynek egyik kiemelkedő pillanatát rögzíti Perlrott-Csaba Vilmos képe, a *Verőfényes udvar Nagybányán*.

Boros Judit

Henri Matisse: *Pastorale*
Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris 1905

Schönberger Armand:
Vörösfalú ház, 1910 körül

Bornemisza Géza:
Veresvíz utca Nagybányán 1910 körül

